

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_VL4,5 FIC154

Okolí Vyškova

Jméno autora: Kristýna Ficová
Datum vytvoření: září 2012
Ročník: 4., 5.
Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor: Vlastivěda
Téma: Okolí Vyškova

Anotace: Příprava na vyučovací hodinu o okolí Vyškova, zaměřený zejména na propast Macochu a Vyškovsko.

Téma: Okolí Vyškova
Ročník: IV.

Podle RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU:

- **Vzdělávací oblasti: Člověk a jeho svět**
- **Tématický okruh: Místo, kde žijeme**
- **Průřezová témata: Výchova myšlení v evropských a globálních souvislostech**
- **Integrace mezi vzdělávacími obory: český jazyk**

Kompetence: komunikativní, k učení, k řešení problému, sociální

VVC: Žák dokáže poznat některé pamětihodnosti a přírodní zajímavost v místě, kde žije.

Místo realizace: třída

Časová dotace: 90 minut

Pojmy opěrné: kraje, mapa, pověst, řeky, slepá mapa, legenda

Pojmy nové: pamětihodnost, přírodní zajímavost, propast, chráněná krajinná oblast, jeskyně

Dovednosti: vyhledat na mapě turisticky atraktivní místo

Didaktické prostředky: pracovní listy, pověst, turistická mapa, list s úkoly, pastelky, tvrdý papír, nůžky, příruční vlastivědná mapa, pexeso

1. Scénář hodiny:

Úvod:

- Motivace

Žáci sedí v lavici a učitel žákům do lavice rozdá mapku, ve které je zakroužkované město Vyškov. Učitel se žáků ptá, už víte, kam se s rodiči vypravíte letos o prázdninách? Rozvine se rozhovor na téma cestování, prázdniny. Poté učitel žákům řekne, můj tatínek se rád prochází turistickými stezkami v horách, moje maminka má zase ráda historické pamětihodnosti našeho hlavního města. Učitel opět naváže otázkou: „Děti a znáte některé pamětihodnosti či zajímavá místa v místě svého bydliště?“

- Seznámení se s cílem hodiny

Po prvotní motivaci a zcitlivění žáků na téma, učitel žáky seznámí s cílem hodiny. Učitel říká: „Dnes se děti dozvíte, co je to přírodní zajímavost či pamětihodnost, které se nachází poblíž našeho města, kde žijeme. Některé pamětihodnosti můžete dokonce vidět po cestě do školy anebo se na ně můžete jít podívat s rodiči.“

Hlavní část:

- Procvičování a opakování známého

Učitel dětem rozdá pracovní list a žáci na něm procvičují učivo o krajích, řekách a orientace na slepé mapce. Mají k dispozici příruční vlastivědnou mapu České republiky, v měřítku 1: 1 000 000. Poté následuje společná kontrola s učitelem a vysvětlení obtížnějších úkolů (viz. Pro šikulky). Následuje navázání na pracovní list – úkol 4, kde mají žáci červeně vyznačit na mapce město, ve kterém žijí. (viz. příloha Opakování o krajích České republiky).

- Expozice – nové učivo

Učitel vyzve žáky, aby se posadili na koberec a rozhovoří se o městě, ve kterém žijí. Na mapě si ukáží Vyškov, řeku, která tudy protéká – řeka Haná. Učitel žákům vysvětlí, jaký je rozdíl mezi přírodními zajímavostmi (jeskyně, parky, lesy, propast) a pamětihodnostmi (kostely, radnice, kašny). Vysvětlí jim, že některé přírodní zajímavosti mohou být zařazeny mezi chráněné krajinné oblasti. Učitel žákům turistickou mapu Vyškovska a žáci ve skupinkách hledají pamětihodnosti a přírodní zajímavosti. Po dané aktivitě, učitel žáky vyzve, aby se pohodlně posadili a seznámili je s chráněnou krajinnou oblastí – Moravský kras. Moravský kras patří mezi nejvýznamnější krasové oblasti. Nejnavštěvovanější je severní část Moravského krasu, kde se nacházejí čtyři veřejně přístupné jeskyně, a to jeskyně Sloupsko – šošůvské, Balcarka, Kateřinská a Punkevní jeskyně. Součástí Moravského krasu je i propast Macocha. Učitel vyzve žáky, aby se zkusili zamyslet zda, je nutné dodržovat v chráněných oblastech pravidla. Pokud ano, tak jaká pravidla. Učitel žákům ukáže obrázky Macochy, Moravského krasu, jeskyně, kostela, radnice...). Následuje pověst o propasti Macocha a diskuze, co je v pověsti pravdivé a co vymyšlené.

- Fixace – upevňování dané látky

Žáci se posadí do lavic a učitel je vyzve, aby si na daných úkolech, které jim rozdá, procvičili probrané učivo. K dispozici mají turistickou mapu a příruční vlastivědnou mapu.

- Aplikace

Učitel žákům rozdá tvrdé papíry a žáci si podle legendy turistické mapy Vyškovska nakreslí a vystříhnou pexeso těch pamětihodností a přírodních zajímavostí, které se na Vyškovsku a jeho blízkém okolí nachází. Pexeso si pak ve dvojicích zahrají.

Závěr:

- Zopakování probrané látky

Žáci sedí na koberci v kruhu a učitel se žáků zeptá, co si v dané hodině zapamatovali, jaká místa v našem městě a v okolí našeho bydliště můžeme nazvat pamětihodnostmi a které jsou přírodní zajímavosti. Diskuze se žáky.

- Zhodnocení hodiny

Závěrem se učitel žáků zeptá, zda daná místa, které vyhledali na turistické mapě někdy navštívili. Žáky pochválí za práci a řekne, že když tak vzorně pracovali, jistě nebude žádný problém, aby si do příští hodiny zkusili vyhledat kdy naše město vzniklo, jestli se dochovala o našem městě nějaká pověst a zda v našem městě žila nějaká významná osobnost. Možnost použití internetových zdrojů.

2. Stručná osnova hodiny

Fáze hodiny	Činnosti vedoucí k naplnění výukových cílů	forma	metoda	čas	did. prostředky
Úvod	Prázdniny	hromadná	rozhovor	3	mapa
	Paměťihodnosti	hromadná	diskuze	5	
Hlavní část	Opakování - kraje České republiky	párová nebo hromadná	práce s textem/ manipulace	10	pracovní list – mapa
	Společná kontrola	hromadná	rozhovor/ výklad	5	
	Nové učivo	hromadná	výklad/ diskuse/ manip.	20	obrázky/ mapa
	Pověst	hromadná		10	obrázky/ text
	Úkoly	samost. práce v hromadné formě	diskuze	10	pracovní list
	Pexeso	párová	práce s textem/ manipulace	15	dle předlohy legendy v mapě
Závěr	Zhodnocení hodiny	hromadná	rozhovor	7	
	Domácí úkol	hromadná		3	

Literatura:

- Štítková V., Tabáčková J.: *Vlastivěda pro 4. ročník, Brno, nakladatelství Nová škola 2003.41 s ISBN 80-7289-054-9*
- Ježková, S.: *Metodická příručka k učebnici Prvouka 2 aneb jak Matěj s Klárkou chodili do 2. Třídy, Scientia, Praha 2000*
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha 2007*
- AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Chráněná území v České republice. Praha 3 : Informatorium, 1991. ISBN 80-85368-13-7. Kapitola Význam a kategorie chráněných území, s. 7.*

Metodický portál RVP pro základní vzdělávání

www.mapy.cz

<http://www.propast-macocha.cz/fotografie-macocha.html>

<http://www.mapy.cz/#l=16&c=H-t&z=11&x=16.746434&y=49.377278&t=s>

3. Teoretická příprava na hodinu:

Pamětihodnost - objekt či místo kulturního nebo historického významu

Přírodní zajímavost – přírodní útvar či místo, zajímavé svým tvarem, strukturou či složením

Propast – je přírodní zborcení v zemském povrchu s příkrými stěnami, která vzniká několika způsoby nejčastěji v krasových oblastech. V České republice je nejhlubší Hranická propast s minimální hloubkou 274,5 m, ale její dno nebylo doposud pevně určeno.

Jeskyně – je podzemní dutina vytvořená přirozenou cestou. Vzniká většinou vymíláním nebo vymýváním horniny.

Chráněná krajinná oblast (CHKO) – oblasti se zachovalou přírodou jsou vyhlášeny jako chráněné krajinné oblasti. Zvláště cenná území jsou národní parky. Na tomto území je přísně zakázána veškerá činnost člověka, která by poškodila krajinu nebo ohrozila život rostlin a živočichů.

Vyškov - dvaadvaceticíkové město na pomezí jižní Moravy a Hané. První zmínka o Vyškově je doložena v listině olomouckého biskupa Jindřicha Zdílka z roku 1141. Ve Vyškově se dochovala řada historických památek. Dominantou je trojúhelníkového náměstí je renesanční radnice. Náměstí zdobí také barokní kašna. Původně gotický farní kostel Nanebevzetí Panny Marie byl barokně upraven. Dodnes se zachovala část hradeb z 15. století. Dnes je Vyškov především moderním evropským Městem, které svým obyvatelům i návštěvníkům nabízí řadu možností, jak zde strávit příjemné chvíle.

Zámek Vyškov - postavili si jej původně olomoučtí biskupové, byl poničen požárem, nyní se v něm nachází muzeum.

Morový sloup - stojí ve Vyškově na Masarykově náměstí. Byl postaven ve Vyškově po morové epidemii.

ZAJÍMAVOST: náměstím Vyškova prochází 17. poledník. Tato geografická zajímavost zde byla osazena v roce 2008. Udává se, že je zaměřena s centimetrovou přesností.

Poledník – je myšlená čára, která spojuje místa se stejným časem

Přílohy:

Nejznámější propast v České republice, Macocha, je známá od nepaměti a tajemná až do konce 18. století. Do té doby jen přiblížení se k ní znamenalo náramnou odvahu. Kdysi žil ve vsi Vilémovice sedlák se ženou a s malým synkem Václavem. Měli jen malé hospodářství, nestýskali si. Přálo jim zdraví, byli pracovití, měli se rádi, a tak žili šťastně. Z ničeho nic však začala selka postonávat. Pokašlávala, slabota na ni padla, den ze dne se ztrácela, až zemřela. Sedlák se synkem zaplakali a matčino tělo vyprovodili na poslední cestu. Ale život je silnější než smrt. Sedlák brzy viděl, že nemůže zůstat sám s chlapcem. Všude ve stavení chyběly ženské ruce. V blízkém Ostrově si vyvolil vdovu s malým synkem, nemálo mladším než Vašík. Chlapci se spolu skamarádí a ve stavení bude veseleji. A zpočátku se zdálo, že sedlák nemohl lépe učinit. Hoši se opravdu měli rádi a macecha zacházela s Vašíkem tak pěkně, až se sedlákovi srdce smálo. Ale žel, její láska nebyla pravá. Jen ji předstírala, aby získala mužovu důvěru. Na Vašíkovi si vylívala zlost hlavně od té doby, co se od muže dozvěděla, že chce po smrti odkázat hospodářství svému synovi. To by tak hrálo, její Jakoubek by se měl spokojit s ubohým podílem! Navíc její vlastní syn byl ustavičně pobledlý a stonavý, kdežto Vašík hýřil zdravím. To ji pohánělo k zbláznění. Kudy chodila, tudy přemýšlela, jak se nevlastního syna zbavit. Nakonec v ní uzrál hrozný plán. Když měl jednou sedlák vést obilí do Boskovic, požádala ho selka, aby vzal s sebou Jakoubka a koupil mu teplý kožíšek. Sotva sedlák s nevlastním synkem odjel, vzala macecha košík a vybídla Vašíka, aby šel s ní do lesa na houby. V lese vedla hocha pořád dál a dál, až došli k místu, kde zeje v zemi hrozná propast. Tam bylo hub jako naseto. Zvláště krásný hřib spatřila macecha na strmé stěně pod okrajem jícnu. Natahovala se pro něj, ale nemohla na něj dosáhnout. I vybídla Vašíka, aby se položil na okraj skály, že ho podrží za nohy, aby mohl na houbu dosáhnout. Chlapec se bál pohledu do hrozné strže, ale když mu macecha neustále vlídně domlouvala, dal si konečně říct. A teď se stalo, co zlá žena už dávno v duchu připravovala. Sotva chlapec natáhl ruku po houbě, surově ho srazila dolů. Potom se rychle rozeběhla domů. Jakmile se vrátil sedlák z trhu, hned se po Vašíkovi ptal. Když nepřišel ani na večeri a ani pozdě v noci, vypravil se sedlák spolu s lidmi ze vsi, aby ho hledal. Chodili dlouho sem a tam, vyptávali se, ale marně. Konečně zašli i do lesa a jakmile se přiblížili k propasti, zaslechli dětský pláč vycházející z hloubi. Nahlédli dolů a ejhle – ztracený Vašík se šťastnou náhodou zachytil v hustém jedlovém chvoji na příkré stěně. Přinesli rychle provazy, spustili se k němu a šťastně ho vytáhli nahoru. Otec se nesmírně radoval ze synovy záchrany. Zděsil se však, když se od hocha dozvěděl, jak se octl v propasti. Bídneho skutku se zhrozili i vesničané. V rozhorlení se shlukli, vyvěkli proradnou ženu ze stavení a svrhli ji tam, kde měl zahynout malý Vašík.

Úkoly ke zjišťování:

- 1) Se kterými kraji a státy sousedí Jihomoravský kraj ?
- 2) Jaké pamětihodnosti se nacházejí ve Vyškově?
- 3) Na přiložené mapce zkus vyhledat, kde vyvěrá řeka Punkva a kde se nachází Sloupsko – šošůvské jeskyně.
- 4) Která řeka protéká Vyškovem? Která největší řeka protéká Jihomoravským krajem?
- 5) V Moravském krasu je známá propast. Jak se jmenuje a jak je hluboká?
Jak přišla ke svému jménu? Zkus pracovat dle přiložené mapky.
- 6) Které čtyři hlavní jeskynní systémy Moravského krasu jsou přístupné veřejnosti?

